

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

22. listopadu 2005 *

Ve věci C-384/02,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Københavns Byret (Dánsko) ze dne 14. srpna 2002, došlým Soudnímu dvoru dne 25. října 2002, v trestním řízení proti

Knudu Grøngaardovi,

Allanu Bangovi,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, předsedové senátů, J.-P. Puissochet, R. Schintgen, S. von Bahr (zpravodaj), J. N. Cunha Rodrigues a R. Silva de Lapuerta, soudci,

generální advokát: M. Poirares Maduro,

vedoucí soudní kanceláře: H. von Holstein, náměstek vedoucího soudní kanceláře,

* Jednací jazyk: dánština.

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 24. března 2004,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Knuda Grøngaarda L. Kjeldsenem, advokat,
- za Allana Banga J. Juulem, advokat,
- za dánskou vládu J. Bering Liisbergem, poté J. Moldem, jako zmocněnci,
- za švédskou vládu A. Krusem, jako zmocněncem,
- za Komisi Evropských společenství N. B. Rasmussenem a G. Zavvosem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 25. května 2004,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 3 písm. a) směrnice Rady 89/592/EHS ze dne 13. listopadu 1989 o koordinaci předpisů o obchodování zasvěcených osob (Úř. věst. L 334, s. 30).

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci trestního řízení zahájeného proti Knudu Grøngaardovi a Allanu Bangovi pro porušení zákona o obchodování s cennými papíry (vaerdipapirhandelsloven), kterým se do dánského práva provádí směrnice 89/592.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

- 3 Směrnice 89/592 ve svém článku 1 stanoví:

„Pro účely této směrnice se:

- 1) interní informací rozumí nezveřejněná, přesná informace týkající se jednoho nebo více emitentů převoditelných cenných papírů nebo jednoho nebo více převoditelných cenných papírů, která by v případě jejího zveřejnění mohla významně ovlivnit cenu daného cenného papíru nebo cenných papírů.“
(neoficiální překlad)

- 4 Článek 2 odst. 1 téže směrnice stanoví:

„1. Každý členský stát zakáže každému, kdo

— jako člen správních, řídicích nebo dozorčích orgánů emitenta,

— jako podílník na základním kapitálu emitenta,

nebo

— proto, že má přístup k takovým informacím vzhledem k výkonu svého zaměstnání, povolání nebo funkci,

je držitelem interních informací, aby s plným vědomím skutečnosti využil těchto informací tím, že nabude nebo pozbude [zcizí] přímo nebo nepřímo na svůj účet nebo na účet třetí osoby převoditelné cenné papíry emitenta nebo emitentů, jichž se dané informace týkají.“ *(neoficiální překlad)*

5 Podle článku 3 této směrnice:

„Každý členský stát zakáže každé osobě, na kterou se vztahuje zákaz podle článku 2 a která má interní informace, aby

- a) sdělila tyto informace jakékoliv třetí osobě, pokud takové sdělení není provedeno v rámci běžného výkonu jejího zaměstnání, povolání nebo funkce;
- b) doporučila třetí straně nebo pro ni obstarala na základě interních informací nabytí nebo pozbytí [zcizení] převoditelných cenných papírů přijatých k obchodování na trzích s cennými papíry, jak jsou vymezeny na konci čl. 1 odst. 2.“ *(neoficiální překlad)*

6 Podle článku 4 směrnice 89/592:

„Každý členský stát rovněž uplatní zákaz podle článku 2 vůči každé osobě jiné, než jsou osoby uvedené ve zmíněném článku, která je s plnou znalostí skutečnosti držitelem interních informací, jejichž přímým nebo nepřímým zdrojem nemůže být nikdo jiný než osoba uvedená v článku 2.“ *(neoficiální překlad)*

7 Podle článku 6 téže směrnice:

„Každý členský stát může přijmout přísnější předpisy než ty, které stanoví tato směrnice, nebo doplňkové předpisy, jsou-li tyto předpisy uplatňovány obecně. Může zejména rozšířit působnost zákazu podle článku 2 a uplatnit vůči osobám uvedeným v článku 4 zákazy podle článku 3.“ *(neoficiální překlad)*

Vnitrostátní právní úprava

8 Směrnice 89/592 byla do dánského práva provedena články 34 až 39 a 93 až 96 zákona o obchodování s cennými papíry.

9 Článek 35 odst. 1 tohoto zákona stanoví:

„Koupě, prodej a nabádání ke koupi či prodeji převoditelného cenného papíru nemohou být učiněny osobou, která má interní informace, které mohou mít důsledky pro obchodování.“

10 Článek 36 odst. 1 uvedeného zákona je následujícího znění:

„Každé osobě, která má interní informaci, je zakázáno ji sdělit třetí osobě, pokud takové sdělení není provedeno v rámci běžného výkonu zaměstnání, povolání nebo funkce.“

11 Zákaz sdělení uvedený ve zmíněném čl. 36 odst. 1 se týká každé osoby, která má interní informaci, ať už je tato osoba uvedena mezi osobami uvedenými v článku 2 směrnice 89/592, či nikoliv, nebo takovou informaci získala jiným způsobem.

12 Článek 94 odst. 1 bod 1 zákona o obchodování s cennými papíry stanoví, že každé porušení čl. 36 odst. 1 téhož zákona je sankcionováno pokutou nebo odnětím svobody v délce nejvýše jednoho roku a šesti měsíců.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

13 Allan Bang je předsedou Finansforbundet, zaměstnaneckých odborů odvětví financí. Finansforbundet čítá přibližně 50 000 členů.

14 Knud Grøngaard byl členem představenstva, jmenovaným zaměstnanci, společnosti RealDanmark, významné finanční instituce obchodované na burze a čítající přibližně 7 000 zaměstnanců. Byl rovněž Finansforbundet jmenován členem styčného výboru

skupiny RealDanmark (dále jen „styčný výbor“). Posledně uvedený výbor byl zřízen na základě dohody uzavřené mezi Finansforbundet a RealDanmark. Knud Grøngaard zastupoval v tomto výboru odbory. Knud Grøngaard byl konečně předsedou Kapitalkreds, jedné z 11 sekcí Finansforbundet, která s přibližně 6 500 členy sdružovala více než 90 % zaměstnanců RealDanmark.

- 15 Po mimořádné schůzi představenstva RealDanmark Knud Grøngaard dne 23. srpna 2000 sdělil A. Bangovi informace týkající se plánu zahájení jednání o fúzi s Danske Bank, jinou významnou finanční institucí v Dánsku.

- 16 Allan Bang mezi 28. srpnem a 4. zářím 2000 konzultoval své dva místopředsedy, pí Madsen a pí Nielsen, jakož i p. Christensena, jednoho ze svých spolupracovníků v sekretariátu Finansforbundet, přičemž jim sdělil tytéž informace jako ty, které získal od K. Grøngaarda. Pan Christensen dne 31. srpna 2000 koupil akcie RealDanmark za částku přibližně 48 000 eur.

- 17 Knud Grøngaard se dne 18. září 2000 účastnil schůze představenstva RealDanmark, během které bylo diskutováno o podrobnostech fúze. Dne 22. září 2000 se účastnil mimořádné schůze styčného výboru, během které byly rovněž zmíněny podrobnosti fúze. Dne 26. září 2000 se opět obrátil na A. Banga, s cílem pomoci zaměstnancům čelit důsledkům fúze. Zmínili zejména stanovený časový harmonogram pro fúzi, jakož i předpokládaný vzrůst ceny akcií RealDanmark, ve výši mezi 60 a 70 %.

- 18 Allan Bang dne 27. září 2000 sdělil p. Larsenovi, vedoucímu sekretariátu Finansforbundet, a dne 28. září 2000 svému kolegovi p. Christensenovi informace týkající se zejména zamýšleného data oznámení fúze a předpokládaného poměru pro výměnu akcií. Pan Christensen dne 29. září 2000 koupil nové akcie RealDanmark za částku přibližně 214 000 eur.
- 19 Dne 2. října 2000 byla zveřejněna fúze mezi RealDanmark a Danske Bank a cena akcií RealDanmark se vyšplhala nahoru přibližně o 65 %. Pan Christensen dne 2. a 3. října 2000 prodal své akcie RealDanmark s celkovým ziskem zhruba 180 000 eur. Následně byl odsouzen k šesti měsícům odnětí svobody za obchodování zasvěcených osob, neboť porušil čl. 35 odst. 1 zákona o obchodování s cennými papíry.
- 20 Pánové Grøngaard a Bang jsou trestně stíháni před Københavns Byret za to, že sdělili interní informace, čímž porušili čl. 36 odst. 1 tohoto zákona.
- 21 Københavns Byret, kterému byla věc předložena, se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Brání čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 tomu, aby osoba sdělila interní informace, pokud je získala jako člen představenstva, jmenovaný zaměstnanci, podniku, kterého se týkají interní informace, a sdělila je předsedovi profesního sdružení, které sdružuje zaměstnance, kteří tuto osobu jmenovali členem představenstva?“

- 2) Brání čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 tomu, aby osoba sdělila interní informace, pokud je získala jako člen styčného výboru podniku a sdělila je předsedovi profesního sdružení, které tuto osobu jmenovalo členem styčného výboru?
- 3) Brání čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 tomu, aby předseda profesního sdružení sdělil interní informace, pokud je získal za okolností popsaných v první otázce, a sdělil je:
- a) svým dvěma místopředsedům,
 - b) správním vedoucím nejvyššího stupně sekretariátu organizace a
 - c) svým spolupracovníkům uvnitř sekretariátu organizace?
- 4) Brání čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 tomu, aby předseda profesního sdružení sdělil interní informace, pokud je obdržel za okolností popsaných v druhé otázce, a sdělil je:
- a) svým dvěma místopředsedům,

- b) správnímú vedoucímu nejvyššího stupně sekretariátu organizace a
 - c) svým spolupracovníkům uvnitř sekretariátu organizace?
- 5) Jaký vliv na odpověď na první čtyři otázky má skutečnost, že interní informace, které jsou sděleny, jsou:
- a) informace o skutečnosti, že byla zahájena jednání o fúzi mezi dvěma společnostmi obchodovanými na burze,
 - b) informace týkající se dne fúze mezi dvěma společnostmi obchodovanými na burze nebo
 - c) informace týkající se výše vzrůstu ceny akcií společnosti obchodované na burze, která je očekávána z důvodu fúze společnosti s jinou společností obchodovanou na burze?“

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

- 22 Směrnice 89/592 zakazuje obchodování zasvěcených osob za účelem ochrany důvěry investorů v sekundární trh s převoditelnými cennými papíry, a tedy zajištění nerušeného fungování tohoto trhu.

- 23 Článek 2 směrnice 89/592 tak zakazuje osobám, které zejména jako členové správních orgánů nebo z důvodu výkonu svého zaměstnání, povolání nebo funkce jsou držiteli interní informace, tedy přesné informace, která nebyla zveřejněna, a která může významně ovlivnit cenu jednoho cenného papíru nebo více cenných papírů, využít tuto informaci tím, že nabudou nebo zcizí uvedené převoditelné cenné papíry.
- 24 Článek 3 směrnice 89/592 rovněž pro osoby uvedené v článku 2 téže směrnice stanoví zákaz sdělit interní informace třetí osobě, aby byl omezen počet osob, které mohou takovou informaci využít ke zcizení nebo nabytí převoditelných cenných papírů, kterých se tato informace týká.
- 25 Takový zákaz však není absolutní.
- 26 Podle čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 se zákaz nepoužije na sdělení informace osobou v rámci běžného výkonu jejího zaměstnání, povolání nebo funkce.
- 27 I když toto pravidlo může s ohledem na použité pojmy pokrývat velmi odlišné situace, musí být jako výjimka z obecného zákazu a ve světle užitečného účinku směrnice 89/592 vykládáno striktně.

- 28 Trestní povaha řízení zahájeného proti K. Grøngaardovi a A. Bangovi a zásada, že tresty musejí být upraveny zákonem, použitelná v takovém řízení neovlivňují skutečnost, že čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 je třeba vykládat striktně. Jak to uplatňuje generální advokát v bodě 24 svého stanoviska, výklad působnosti směrnice nezávisí na občanskoprávní, správní nebo trestní povaze řízení, ve kterém je uplatněna.
- 29 Předkládajícímu soudu krom toho přísluší zajistit zachování zásady právní jistoty při výkladu vnitrostátního práva přijatého za účelem provedení směrnice ve světle znění a účelu této směrnice (viz rozsudek ze dne 12. prosince 1996, X, C-74/95 a C-129/95, Recueil, s. I-6609, bod 26).
- 30 Je rovněž namístě připomenout, že povinnost vnitrostátního soudce vycházet z obsahu směrnice při výkladu relevantních pravidel vnitrostátního práva má svá omezení, zejména pokud takový výklad vede na základě směrnice a nezávisle na zákoně přijatém k jejímu provedení k vymezení nebo zpřísnění trestní odpovědnosti těch, kteří porušili její ustanovení (viz zejména rozsudek ze dne 8. října 1987, Kolpinghuis Nijmegen, 80/86, Recueil, s. 3969, bod 13, a výše uvedený rozsudek X, bod 24).
- 31 Co se týče dosahu výjimky stanovené v čl. 3 písm. a) směrnice 89/592, je na místě konstatovat, že požadavkem, aby sdělení interní informace bylo provedeno v rámci běžného výkonu zaměstnání, povolání nebo funkce osoby, klade uvedená výjimka pro to, aby bylo takové sdělení odůvodněno, podmínku úzké vazby mezi tímto sdělením a výkonem tohoto zaměstnání, povolání nebo funkce.

- 32 Dosah této posledně uvedené podmínky musí být posuzován s ohledem na cíle sledované směrnicí 89/592.
- 33 Z druhého a pátého bodu odůvodnění směrnice 89/592 vyplývá, že směrnice má zajistit nerušené fungování sekundárního trhu s převoditelnými cennými papíry a zachování důvěry investorů, která spočívá zejména ve skutečnosti, že mají stejné postavení a že budou chráněni proti nepatřičnému využívání interních informací.
- 34 Ve světle těchto cílů a s ohledem na skutečnost, že čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 je výjimkou, která musí být vykládána striktně, je sdělení takové informace odůvodněno pouze, pokud je striktně nezbytná k výkonu zaměstnání, povolání nebo funkce a zachovává zásadu proporcionality.
- 35 V případech po sobě jdoucích sdělení musí každé sdělení splňovat tyto podmínky, aby se na něj vztahovala výjimka stanovená v čl. 3 písm. a) směrnice 89/592.
- 36 Pokud je na místě posoudit nezbytnost sdělení interních informací, je třeba kromě toho zohlednit skutečnost, že každé další sdělení může zvýšit riziko využití těchto informací za účelem, který je v rozporu se směrnicí 89/592.

37 Pro vymezení, zda je sdělení ve zvláštním případě odůvodněno, je na místě zohlednit rovněž citlivost dotčené interní informace.

38 Je nutná zvláštní opatrnost, pokud se jedná o sdělení interních informací, které mohou zjevně významným způsobem ovlivnit cenu dotčených převoditelných cenných papírů. V tomto kontextu je na místě uvést, že interní informace týkající se fúze mezi dvěma společnostmi obchodovanými na burze jsou obecně vzato zvláště citlivé.

39 Je třeba rovněž uvést, že výjimka stanovená v čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 musí být posouzena s ohledem na zvláštnosti použitelného vnitrostátního práva.

40 To co musí být považováno za spadající do rámce běžného výkonu zaměstnání, povolání nebo funkce, závisí totiž při neexistenci harmonizace v dané oblasti v široké míře na pravidlech upravujících tyto otázky v různých vnitrostátních právních systémech.

41 Konečně je na místě připomenout, že směrnice 89/592 stanoví minimální požadavky, co se týče zákazu využít a sdělit interní informace.

42 Na základě článku 6 směrnice 89/592 může totiž každý členský stát přijmout ještě přísnější předpisy než ty, které stanoví tato směrnice.

K první a druhé otázce

- 43 Svými prvními dvěma otázkami, které je třeba zkoumat společně, se předkládající soud v podstatě táže, zda čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 brání tomu, aby osoba, která získá interní informace jako zástupce zaměstnanců v představenstvu společnosti nebo jako člen styčného výboru skupiny podniků, takové informace sdělila předsedovi profesního sdružení, které sdružuje tyto zaměstnance a které tuto osobu jmenovalo členem styčného výboru.
- 44 V tomto ohledu je třeba nejprve uvést, že statut a fungování správních, řídicích či dozorčích orgánů kapitálových společností, jakož i postavení a úloha zástupců zaměstnanců v těchto orgánech jsou z převážné části upraveny v právních rádech členských států.
- 45 Je tomu tak rovněž, co se týče postavení a fungování styčného výboru.
- 46 Z toho vyplývá, že odpověď na otázku, zda sdělení interních informací takovou osobou předsedovi uvedeného profesního sdružení spadá do běžného výkonu jejích funkcí, závisí v široké míře na pravidlech upravujících tyto funkce v dotčeném vnitrostátním právním systému.

47 I když je takové sdělení dovoleno použitelným vnitrostátním právním řádem, musí být rovněž provedeno za podmínek upřesněných v bodech 22 až 42 tohoto rozsudku, aby se na něj vztahovala výjimka stanovená v čl. 3 písm. a) směrnice 89/592.

48 S ohledem na výše uvedené je na místě na první a druhou otázku odpovědět tak, že čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 brání tomu, aby osoba, která získá interní informace jako zástupce zaměstnanců v představenstvu společnosti nebo jako člen styčného výboru skupiny podniků, takové informace sdělila předsedovi profesního sdružení, které sdružuje tyto zaměstnance a které tuto osobu jmenovalo členem styčného výboru, s výjimkou případů, kdy:

— existuje úzká souvislost mezi sdělením a výkonem jejího zaměstnání, povolání nebo funkce a

— toto sdělení je striktně nezbytné k výkonu uvedeného zaměstnání, povolání nebo funkce.

V rámci svého přezkumu musí vnitrostátní soud ve světle použitelných vnitrostátních pravidel zohlednit zejména:

— skutečnost, že uvedená výjimka ze zákazu sdělit interní informace musí být vykládána striktně;

- okolnost, že každé další sdělení může zvýšit riziko využití těchto informací za účelem, který je v rozporu se směrnicí 89/592, a

- citlivost interní informace.

Ke třetí a čtvrté otázce

- ⁴⁹ Svou třetí a čtvrtou otázkou, které je třeba zkoumat společně, se předkládající soud Soudního dvora v podstatě táže, zda a za jakých podmínek čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 umožňuje předsedovi profesního sdružení, který získá interní informace za podmínek upřesněných v první a druhé otázce, takové informace sdělit jeho spolupracovníkům.
- ⁵⁰ V tomto ohledu je třeba uvést, že činnost takového profesního sdružení, jako je sdružení v původním řízení, a úloha předsedy tohoto sdružení vyplývají z převážné části, stejně jako správní orgány a styčný výbor, které jsou předmětem dvou prvních otázek, z daného vnitrostátního právního systému.
- ⁵¹ Z toho vyplývá, že odpověď na otázku, zda předseda takového profesního sdružení může interní informace sdělit v rámci svých funkcí třetím osobám, závisí v široké míře na použitelném vnitrostátním právu.

52 Je třeba připomenout, jak to bylo upřesněno v bodě 47 tohoto rozsudku, že i když je takové sdělení dovoleno použitelným vnitrostátním právním řádem, musí být pro to, aby se na něj vztahovala výjimka stanovená v čl. 3 písm. a) směrnice 89/592, rovněž provedeno za podmínek upřesněných v bodech 22 až 42 tohoto rozsudku.

53 V tomto kontextu je na místě rovněž připomenout, že v souladu s článkem 2 a čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 kromě osob, které mají interní informace z důvodu, že jsou členy správních, řídicích nebo dozorčích orgánů nebo z důvodu jejich účasti na základním kapitálu společnosti, která je emitentem, se zákaz sdělit interní informace použije pouze na osoby, které mají takové informace z důvodu výkonu svého zaměstnání, povolání nebo funkce.

54 S ohledem na výše uvedené je třeba na třetí a čtvrtou otázku odpovědět tak, že čl. 3 písm. a) směrnice 89/592 brání sdělení interních informací provedenému předsedou profesního sdružení spolupracovníkům, jako jsou ti, kterých se týkají tyto otázky, s výjimkou podmínek uvedených v odpovědi na první a druhou otázku. V rámci svého přezkumu musí vnitrostátní soud ve světle použitelných vnitrostátních pravidel zohlednit zejména kritéria, která jsou rovněž uvedena v této odpovědi.

K páté otázce

55 Vzhledem k odpovědím na první čtyři otázky není na místě odpovědět na pátou otázku.

K nákladům řízení

- 56 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 3 písm. a) směrnice Rady 89/592/EHS ze dne 13. listopadu 1989 o koordinaci předpisů o obchodování zasvěcených osob brání tomu, aby osoba, která získá interní informace jako zástupce zaměstnanců v představenstvu společnosti nebo jako člen styčného výboru skupiny podniků, takové informace sdělila předsedovi profesního sdružení, které sdružuje tyto zaměstnance a které tuto osobu jmenovalo členem styčného výboru, s výjimkou případů, kdy:

- existuje úzká souvislost mezi sdělením a výkonem jejího zaměstnání, povolání nebo funkce a

- toto sdělení je striktně nezbytné k výkonu uvedeného zaměstnání, povolání nebo funkce.

V rámci svého přezkumu musí vnitrostátní soud ve světle použitelných vnitrostátních pravidel zohlednit zejména:

- skutečnost, že uvedená výjimka ze zákazu sdělit interní informace musí být vykládána striktně;
 - okolnost, že každé další sdělení může zvýšit riziko využití těchto informací za účelem, který je v rozporu se směrnicí 89/592 a
 - citlivost interní informace.
- 2) Článek 3 písm. a) směrnice 89/592 brání sdělení interních informací provedenému předsedou profesního sdružení spolupracovníkům, jako jsou ti, kterých se týká třetí a čtvrtá otázka, s výjimkou podmínek uvedených v odpovědi na první a druhou otázku.

V rámci svého přezkumu musí vnitrostátní soud ve světle použitelných vnitrostátních pravidel zohlednit zejména kritéria, která jsou rovněž uvedena v této odpovědi.

Podpisy.